

Lausunto seudullisen joukkoliikenteen kuntarajat ylittävien joukkoliikennelinjojen kustannustenjakoehdotuksesta

571/00.03.02/2017

Kaupunginhallitus 17.09.2018 § 308

Tekninen johtaja Reima Ojala:

Seudullinen joukkoliikenne pyytää lausuntoa kuntarajat ylittävien joukkoliikennelinjojen kustannustenjakoehdotukseen osana päätöksen valmistelua seudullisen joukkoliikennelautakunnan käsittelyyn. Lausuntoa pyydetään 8.10.2018 mennessä. Lausuntopyyntö oheistetaan.

LIITE B2, KH 17.9.2018

Oheismateriaali:

- Lyhyt esittelyaineisto kustannusjakoehdotuksesta

Seudullinen joukkoliikenne ehdottaa tarkennusta seutulinjojen kustannusten ja tulojen jakoon. Kyse on tarkennuksesta, joka perustuu matkustajakuormitukseen matka-aikaa kohti kullakin pysäkkivälillä sen sijaan, että tarkasteltaisiin kerralla kokonaista linjapituutta. Tämä vaihtoehto kannustaa kuntia joukkoliikenteen sujuvoittamiseen, mikä puolestaan lisää joukkoliikenteen houkuttelevuutta, lisää lipputuloja ja vähentää nettokustannuksia.

Yhteistoimintasopimuksessa todetaan kohdassa 6 Talous ja kustannusten jako, että ”Kuntien välisen liikenteen nettokustannukset jaetaan niiden kuntien kesken, joita ko. liikenne palvelee kuntalaisten matkustuksen (lipputulojen) suhteessa.” Tarkennettu jakomalli olisi muuten sama kuin aiempi, mutta linjapituus jaettaisiin osiin sen sijaan, että sitä käsitellään nyt yhtenä. Nykyinen malli painottaa kustannuksia väkierikkaisiin keskuskuntiin.

Oheismateriaali:

- Seudullisen joukkoliikenteen yhteistoimintasopimus

Joukkoliikennepalvelujohtaja Korte on käynyt kertomassa seutulinjojen kustannusjakomuutosasiasta 28.5.2018 Liedon kunnanhallituksessa, 18.6.2018 Ruskon kunnanhallituksessa, 6.8.2018 Kaarinan kaupunginhallituksessa, Turun kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjäostossa 20.8.2018 ja Naantalin kaupunginhallituksessa 3.9.2018.

Kaupunkiseudun yhteistoimintasopimuksen mukaan kultakin kunnalta pyydetään lausunnot joukkoliikenteen palvelutasoon ja kustannuksiin vaikuttavista merkittävistä järjestelyistä. Tämä seutuliikenteen kustannusjakoesitys on yhteistoimintasopimuksen pohjalta muodostettu tarkennusehdotus. Tarkennuksesta on viimeksi päätetty 19.6.2013 § 124 Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnassa.

Oheismateriaali:

- Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan päätös 19.6.2013

Joukkoliikennelautakunnan päätöksessä 19.6.2013 §124 käsiteltiin mm. kuntarajat ylittävien seudullisten linjojen kustannusten ja tulojen jakoa. Päätöksen liitteessä 8 tarkennettiin yhteistoimintasopimuksessa sovittua kustannusten ja tulojen jakamistapaa. Liitteeseen on kirjattu mm., että ”Kustannusten ja tulojen jakomallia tulee voida muuttaa, jos se osoittautuu jonkun tai joidenkin kuntien kannalta epäoikeudenmukaiseksi.”

Oheismateriaali:

- Joukkoliikennelautakunnan päätöksen 19.6.2013 liite: Kustannusten ja tulojen jakaminen kaupunkiseudun joukkoliikenteessä

Seudullinen joukkoliikenne on teettänyt selvityksen seudullisten linjojen nettokustannusten jakamisesta. Selvityksen on laatinut WSP Finland Oy.

Oheismateriaali:

- Kustannusjakoselvityksen raportti, kevät 2018

Selvityksessä vertailtiin erilaisia tapoja jakaa seudullisten joukkoliikennelinjojen kustannukset Föli-kunnille ja siinä laskettiin kuntien maksettaviksi tulevat nettokustannukset eri vertailuvaihtoehtoissa ja tarkasteltiin kustannusten muutosta nykytilaan verrattuna. Lisäksi työssä arvioitiin erilaisten mallien vahvuuksia ja heikkouksia esimerkiksi muutostilanteissa. Työn tavoitteena oli muodostaa ehdotus seutulinjoiden kustannusten jakoon soveltuvasta tavasta mm. seuraavien näkökulmien valossa:

- kustannustenjaon oikeudenmukaisuus ja vastaavuus kustannusten syntymisen kanssa
- joustavuus muutostilanteissa (mm. Föli-alueen laajeneminen, linjasto- ja palvelutasomuutokset)
- kustannusten ennakoitavuus
- mallin yksinkertaisuus ja läpinäkyvyys.

Selvityksessä vertailtiin neljä eri mallia:

- Nykyinen malli: Seutulinjoiden nettokustannukset jaetaan kuntien kesken nousujen suhteessa, VE 0.
- Matkustajakilometrien suhde: Yksi 10 km:n matka on sama kuin 10 yhden kilometrin matkaa, VE 1.
- Matkustajamäärien suhde pysäkkivälillä matkan pituuden ja kuormituksen mukaan, VE 2a.
- Matkustajamäärien suhde pysäkkivälillä ajan ja kuormituksen mukaan, VE 2b.

Seudullinen joukkoliikenne on tullut selvityksen ja kuntajohtajaneuvottelujen pohjalta siihen tulokseen, että tutkituista vaihtoehtoista toimivin olisi 2b. Siinä nettokustannukset jaetaan muuten aivan samalla tavalla kuin nykyisessäkin mallissa, käytön mukaan, mutta kokonaisen reittipituuden sijaan reitti jaetaan laskennassa osiin. 2b-vaihtoehdossa tarkastellaan kuhunkin pysäkkiväliin kulunutta aikaa ja ko. pysäkkivälillä matkustaneiden korttimatkustajien kuntalaisuutta.

Vaihtoehdon 2b vaikutus vuositasolla olisi karkeasti seuraava:

- Turun seutulinjakustannukset vähenevät noin 10 % (420 000 euroa).
- Ruskon seutulinjakustannukset kasvavat noin 6 % (25 000 euroa).
- Raision seutulinjakustannukset kasvavat noin 1 % (9 000 euroa).
- Naantalin seutulinjakustannukset kasvavat noin 14 % (70 000 euroa).
- Liedon seutulinjakustannukset kasvavat noin 27 % (170 000 euroa).
- Kaarinan seutulinjakustannukset kasvavat noin 18 % (140 000 euroa).

Yritysvaikutusten arviointi

Siirtymisellä nykymallista vaihtoehtoon 2b ei ole suoranaisia vaikutuksia Naantalin yrityksille. Vaihtoehto 2b soveltuu nykymallia paremmin linjasto-muutoksiin ja mahdolliseen Föli-alueen laajentamiseen, mikä on hyvin tärkeää Turun kaupunkiseudulle ja työssäkäyntialueelle. Vaihtoehto 2b kannustaa kuntia joukkoliikenteen sujuvoittamiseen, mikä lisää joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja käyttöä. Joukkoliikenteen käytöllä ja käytön mahdollisella lisääntymisellä on myönteisiä vaikutuksia Naantalin yrityksille ja asukkaille. Föli on olennainen osa kaupunkiseudun elinkeinopolitiikkaa ja vetovoimaa.

KAUPUNGINJOHTAJA:

Kaupunginhallitus katsoo edellä mainituista syistä, että seudullisen joukkoliikenteen ehdottama seutulinjojen kustannusjakomalli on hyvin selvitetty ja perusteltu. Kaupunginhallitus pitää vaihtoehtoa 2b hyvänä, tasapuolisena ja oikeudenmukaisena kustannusjakomallina, joka vastaa kustannusten syntymistä, mahdollistaa joustavuuden muutostilanteissa ja on hyvä kustannusten ennakoinnissa.

Kaupunginhallitus katsoo kuitenkin, että uusi kustannusjakomalli tulisi ottaa käyttöön vasta 1.1.2020, koska vuoden 2019 talousarvion laadinnan kannalta päätös kustannusjakomallista tehdään liian myöhään. Kaupunginhallitus korostaa sitä, että seutukunnallinen joukkoliikenne on olennainen osa kaupunkiseudun elinkeinopolitiikkaa ja vetovoimaa ja siksi kaikkien osapuolten tulisi pyrkiä yksimieliseen ratkaisuun kuntarajat ylittävien joukkoliikennelinjojen kustannustenjaosta.

KAUPUNGINHALLITUS:

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.